

2007

© 2007 by the author(s). All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or by any information storage and retrieval system, without the prior written permission of the publisher.

Athanasopoulos, Constantinos GE.

Downloaded from <http://hdl.handle.net/11728/7232>

<http://hdl.handle.net/11728/7232>

Downloaded from HEPHAESTUS Repository, Neapolis University institutional repository

Τοις Εντευξομένοις ή Περί της οικονομίας ως παράγοντος εθνικής ισχύος

Του κ. Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ

Καθηγητού Παντείου Πανεπιστ. Κοιν. Πολιτ. Επιστ.,
Πανεπιστ. Αθηνών (Επισκ.),
Ex Ch.L., U.L. Bruxelles, Ex Int. I.I.A.P., Paris

Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΠΕΡΑΝ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ

Α. Παγκόσμιο κέλυφος και οικονομικές δραστηριότητες: παραδοχές, οράματα και επιφυλάξεις

Παρά την πάροδο δεκαετιών από την ουσιαστική λήξη του λεγομένου Ψυχρού Πολέμου, ιδίως μεταξύ των δύο Υπερδυνάμεων της εποχής, μία κοινώς αποδεκτή νέα τάξη δεν έχει εμπεδωθεί ακόμη παγκοσμίως και η κατάσταση εκτιμάται ως μεταβατική, υπό έποψη μίας πολιτικής παγκόσμιας διακυβέρνησης, με κύριες εκφάνσεις έντονες αβεβαιότητες, ακραίες ανισότητες, ποικίλες αντιπαραθέσεις και διαρκείς αλλαγές.

Υπ' αυτές τις συνθήκες η αναζήτηση, υπό καθεστώς «παγκοσμιοποίησης»¹, ενός νέου οράματος και προγράμματος θετικών δράσεων είναι επιτακτική προς την κατεύθυνση επίτευξης συνολικής ενημερίας², δικαίως και συμμετρως κατανεμημένης, υπό ασφαλείς συνθήκες ειρήνης, μέσω νέων καινοτόμων³, λυσιτελών και θετικών δράσεων, πέραν πολιτικών σκοπιμοτήτων και εθνικών αντεγκλήσεων.

1. Βλ. Β. ΔΕΛΗΘΕΟΥ: *Τοπική Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση, Θεσμικό Πλαίσιο, Αναπτυξιακά Προγράμματα και Παγκοσμιοποίηση*. Αθήναι, 2002, σελ. 192 επόμενα.

2. Roul Nygouur RASMUSSEN: *Η Ευρώπη και μία νέα Παγκόσμια Τάξη*. (Μετ.) ΙΣΤΑΜΕ. Αθήναι, 2004, σελ. 17.

3. Κατά την άποψη του J.A. SCHUMPETER η καινοτομία εν γένει ορίζεται «ως δημιουργική καταστροφή», Βλ. J.A. SCHUMPETER: *Capitalisme, Socialisme et Democratie*. N.Y. 1942, p.381.

Έτσι, δεν είναι τυχαίο το γεγονός, ότι 189 Κράτη Μέλη του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών συμφώνησαν το έτος 2000, ότι πρέπει να εργασθούν από κοινού μέχρι το έτος 2015 εντός του πλαισίου του Προγράμματος «Στόχοι της Χιλιετίας» ούτως ώστε:

- Να επιδιώξουν μία παγκόσμια σύμπραξη για την ανάπτυξη, στα πλαίσια της οποίας θα αναπτυχθεί ένα ανοικτό εμπορικό και χρηματοοικονομικό σύστημα, εδραζόμενο επί κανόνων κοινής αποδοχής, θα αντιμετωπισθούν οι ειδικές ανάγκες των ολιγότερων ανεπτυγμένων Χωρών και θα διευθετήσουν προβλήματα χρεών των αναπτυσσόμενων Χωρών.

- Να εξασφαλίσουν την περιβαλλοντική βιωσιμότητα σε παγκόσμιο επίπεδο.

- Να εξαλείψουν φαινόμενα πείνας και πενίας.

- Να επιδιώξουν την καθιέρωση της υποχρεωτικής στοιχειώδους εκπαίδευσης παγκοσμίως.

- Να προωθήσουν την ισότητα των φύλων κ.ά.

Κατ' άλλη προσέγγιση, προέχει η αντιμετώπιση των πέντε τομέων κυριότερων ανισοτήτων, υπό των οποίων ταλανίζεται ο Πλανήτης, ήτοι των τομέων της διακυβέρνησης, της ασφάλειας, της προστασίας και βιωσιμότητας των φυσικών πόρων, των σχέσεων μεταξύ πλουσίων και πτωχών και των ανθρωπίνων, κοινωνικών και εργασιακών δικαιωμάτων.

Προς αντιμετώπιση και εξάλειψη των ανισοτήτων αυτών προτείνεται η εμπέδωση των δημοκρατικών θεσμών, όπου παρατηρείται υστέρηση, ο αναπροσδιορισμός της αναπτυξιακής πολιτικής, τόσο σε επίπεδο Διεθνών Οργανισμών, όσο και σε επίπεδο ευρώστων οικονομικώς Κρατών, η θέσπιση κανόνων περί θεμιτού εμπορίου, η χάραξη μίας νέας πολιτικής επί θεμάτων απασχόλησης, η μεταρρύθμιση του διεθνούς οικονομικού συστήματος, η πρόωθηση των διαπεριφερειακών συνεργασιών κ.ά.⁴

Εάν τεθεί το ερώτημα κατά πόσον οι αναφερθέντες στόχοι είναι επιτεύξιμοι εντός συντόμου χρονικού ορίου, η επ' αυτού απάντηση μάλλον δεν θα είναι επιθυμητή, λαμβανομένων υπ' όψει των ισχυουσών κατ' αυτές παγκοσμίων και διεθνών δεδομένων επί πολιτικού, οικονομικού και κοινωνικού πεδίου:

Η πολιτική κατάσταση σε πολλά σημεία του Πλανήτη είναι ιδιαίτερος ρευστή, επισφαλής και ευμετάβολη, εγκυμονούσα «εκρήξεις» και τοπικές συρράξεις.

Η οικονομική κατάσταση προοιωνίζεται στο άμεσο μέλλον καλή, παρά το γεγονός, ότι εκτιμάται πως η ανάπτυξη παγκοσμίως θα κυμανθεί περί το 4% κατά το τρέχον έτος, έναντι 5% κατά το παρελθόν, οφειλόμενο κατά τινες Αναλυτές σε τρεις παράγοντες ευρύτατης εμβέλειας: στο μέγεθος της αμερικανικής ζήτησης, στην ραγδαία οικονομική ανάπτυξη και στο διαθέ-

4. Βλ. Poul Nygaard RASMUSSEN: *Ενθ' αν., σελ. 97 επόμ.*

σιμο χρήμα, λαμβανομένου υπ' όψει του γεγονότος, ότι λόγω των χαμηλών αμερικανικών επιτοκίων το χρήμα «ωθείται» σε εκροή από τον ανεπτυγμένο εν γένει κόσμο σε αναζήτηση υψηλότερων αποδόσεων στις αναπτυσσόμενες αγορές, με ό,τι αυτό συνεφέλλεται⁵.

Τέλος, επί κοινωνικού πεδίου Ομάδες Πολιτών, συνεχώς διογκούμενες, αντιδρούν, στρεφόμενες κατά της νέας τάξης πραγμάτων και της εν γένει «παγκοσμιοποίησης» και «πιέζουν» προς νέες κατευθύνσεις «εξανθρωπισμού» ή «εξορθολογισμού» δράσεων πολιτικών και οικονομικών, συνήθων και «αποδεκτών» μέχρι τούδε παγκοσμίως.

Β. Το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ

Όταν πριν από 34 έτη ο Klaus SCHWAB ίδρυσε το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ (WORLD ECONOMIC FORUM) μάλλον δεν είχε κατά νουν την μετέπειτα εξέλιξη του εγχειρηματός του, ούτε το ενδεχόμενο, ότι αυτό πέραν των οικονομικών και επιχειρηματικών εκφάνσεων των δραστηριοτήτων του, θα περιελάμβανε εκτενείς συζητήσεις θρησκευτικού περιεχομένου, (με συμμετοχή σ' αυτές κορυφαίων Θρησκευτικών Ηγετών) και οι Υψηλοί Συμμετέχοντες θα επισκέπτοντο πριν το Άγιον Όρος, (το οποίο έχει εξελιχθεί σε προσφιλή τόπο προσκυνήματος των Δυτικών), αναζητούντες εκεί πνευματική ηρεμία⁶.

Σημειώνεται, ότι τα θέματα, τα οποία απησχόλησαν το παρελθόν έτος, το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ ήταν κατά σειρά ιεράρχησης η ειρήνη, η αντιμετώπιση της φτώχειας, η πολιτική σταθερότητα σε διάφορες περιοχές της Γης, η αλλαγή του κλίματος και η απελευθέρωση του εμπορίου.

Κατά το τρέχον έτος τα ενδιαφέροντα των Συνέδρων περιστράφησαν περί τα θέματα εν γένει της ανάπτυξης, εντός κλίματος ιδιαζούσης αισιοδοξίας.

Κατά την εκτίμηση, λοιπόν, διακεκριμένων Οικονομολόγων κατά το τρέχον έτος η ανάπτυξη στην Ευρώπη και στην περιοχή της Ασίας και του Ειρηνικού αναμένεται να αντισταθμίσει ενδεχόμενη επιβράδυνση των αντίστοιχων ρυθμών των Η.Π.Α. Οι Οικονομολόγοι, πάντως, υποδεικνύουν και τους ενδεχόμενους κινδύνους: την προβληματική αγορά ακινήτων στις

5. Robin BEW: *Ζώντας την επιβράδυνση. (Μετ.) THE ECONOMIST: The World in 2004. London, 2004, σελ. 10 επ. INTERNET: <http://www.theworldin.com>*

6. Βλ. Έκθεση του έγκριτου Οικονομικού Δικτύου BLOOMBERG, Ιανουάριος 2005: *Πολλοί Ηγέτες πριν μεταθούν στο Νταβός της Ελβετίας για το επίσημο «προσκάνυμα» επισκέπτονται το Άγιον Όρος, το οποίο θεωρείται από τον Δυτικό Κόσμο ως το πλέον δημοφιλές Ησυχαστήριο, «για να μελετήσουν την ψυχή τους και την κατάσταση της Παγκόσμιας Κοινότητας»... Μεταξύ αυτών, συγκαταλέγονται οι πρόων Πρόεδροι των Η.Π.Α. Τζιμ ΚΑΡΤΕΡ και Τζωρτζ ΜΠΟΥΣ (Πρεσβύτερος), ο Πρόεδρος της Ρωσίας ΠΟΥΤΙΝ, Πρωθυπουργοί, οι ιδρυτές της Microsoft Μπιλ ΓΚΕΤΣ, ο Διευθύνων Σύμβουλος της CITIGROUP Τσάρλς ΠΙΡΕΝΣ, επιφανείς Επιχειρηματίες, διάσημοι Καλλιτέχνες κ.ά. Κατά δάλωση του Πατρός Ειρηναίου, Στελέχους της Μονής Βατοπεδίου, οι Επισκέπτες αυτής της κατηγορίας επιδιώκουν να κατανοήσουν τις δυσκολίες της ζωής και της εργασίας τους, ενώ εξ άλλης πλευράς, αντιμετωπίζουν πδικά διλήμματα, λόγω της συνεχούς επιδίωξης απόκτησης δύναμης και πλούτου.*

Η.Π.Α. και μία άνοδο της τιμής του πετρελαίου και των επιτοκίων. Κατά τους ίδιους Οικονομολόγους, 40-50% του παγκοσμίου οικονομικού προϊόντος παράγεται σήμερα από τις αναδυόμενες οικονομίες. Έτσι, ο κόσμος δεν είναι πλέον εξαρτημένος από την αμερικανική οικονομική μηχανή για να τον τραβήξει μπροστά, δήλωσε η Λόρα ΤΑΥΣΣΟΝ, Καθηγήτρια των Οικονομικών στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνιας (Μπέρκλεϊ). Άλλοι Οικονομολόγοι επισήμαναν ότι οι δυσοίωνες προβλέψεις του παρελθόντος έτους δεν επαληθεύθηκαν: «Η ιστορία του 2006 είναι μία ιστορία όσων δεν συνέβησαν». «Το δολάριο δεν κατέρρευσε, η τιμή του πετρελαίου δεν έφθασε στα 100 δολάρια, δεν υπήρξε έξαρση του προστατευτισμού και τα δημοσιονομικά στοιχεία μερικών Κυβερνήσεων εβελτιώθηκαν». Πάντως, Εκπρόσωπος της Τράπεζας της Κίνας προειδοποίησε, ότι τα μεγάλα εμπορικά ελλείμματα μπορούν να βλάψουν τις κορυφαίες δυτικές οικονομίες. Εκείνο όμως, που πολλοί θεωρούν ως μεγαλύτερη μακροπρόθεσμη απειλή, είναι οι αυξανόμενες ανισότητες στον κόσμο. Συνεχώς και περισσότεροι εργαζόμενοι χάνουν τα οφέλη της παγκοσμιοποίησης, ιδιαιτέρως οι άνθρωποι των μεσαίων τάξεων, οι οποίοι βλέπουν τις αμοιβές τους «να συμπιέζονται».

Σημειώνεται, ότι, όπως προκύπτει από σχετική έρευνα μεταξύ 1.100 Μάνατζερς του Οίκου Price Waterhouse Coopers, η οποία εδόθη στην δημοσιότητα ταυτοχρόνως με την έναρξη των εργασιών του Παγκοσμίου Οικονομικού Φόρουμ, η αισιοδοξία των Επιχειρηματιών για την πορεία των εν γένει δραστηριοτήτων τους έχει φθάσει στο σημείο ζηνίθ, δεδομένου, ότι κατά την εκτίμησή τους, η οικονομία διανύει μία από τις μεγαλύτερες περιόδους ανάπτυξης.

Γ. Η Σύνοδος του G7

Εξ άλλου, τους συμμετασχόντες σε πρόσφατη Σύνοδο των Μελών του G7 απησχόλησαν θέματα, όπως οι αγορές συναλλάγματος, η αποδυνάμωση του δολλαρίου Η.Π.Α. (και εν σχέσει με το ΕΥΡΩ), η διόγκωση του αμερικανικού ελλείμματος, οι σχέσεις του εθνικού νομίσματος της Κίνας γουάν με το δολλάριο Η.Π.Α. κ.ά., ενώ απειρασίσθη και η διαγραφή των χρεών 27 πτωχών Χωρών συνολικού ύψους 27.000.000.000 δολλ. Η.Π.Α.

Σημειώνεται, ότι οι Η.Π.Α. «ενοχοποιούν» το φθηνό γουάν εν σχέσει με το δολλάριό τους για το έλλειμμα στο εμπορικό ισοζύγιό τους και ελπίζουν, ότι ανατίμησή του (του γουάν) θα οδηγήσει στην μείωση των εισαγωγών κινεζικών προϊόντων στις Η.Π.Α., καθ' όν χρόνον η Κίνα «απορροφά» μόλις ποσοστό 10% των εξαγωγών των Η.Π.Α.

Δ. Η προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με δεδομένη την άποψη, ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση εισέρχεται σε περίοδο μεγάλων αλλαγών επί όλων σχεδόν των επιπέδων (πολιτικό, εσωτερικών ανακατατάξεων, εσωτερικών λειτουργιών, αναθεώρησης του Συμφώνου Σταθερότητας, αναθεώρησης των Αποφάσεων της Λισσαβόνας, νέων πολιτικών επί των εργασιακών θεμάτων, νέων ρυθμίσεων περί μετανά-

στευσης κ.ά.),⁷ η ακριβής αποτίμηση της αποτελεσματικότητας των ακολουθούμενων στρατηγικών, πολιτικών και μέτρων για την περαιτέρω εξέλιξη της, την προσδοκώμενη ανάπτυξη της, υπό την συνήθη τριμερή προσέγγιση του όρου,⁸ και την άσκηση επιρροής και οικονομικών παρεμβάσεων επί γειτονικών προς τις Χώρες Μέλη της Χωρών, καθίσταται μάλλον επισφαλές εγχείρημα.

Υπό καθεστώς διαφορετικών εθνικών προσεγγίσεων, (π.χ. εκείνων της Γαλλίας, της Γερμανίας κ.ά. περί του Συμφώνου Σταθερότητας, επί του μεταναστευτικού, του ασφαλιστικού κ.ά.) η Commission διακηρύσσει, ότι η Ένωση χρειάζεται ισχυρή ώθηση για να εξέλθει από ενδεχόμενο οικονομικό τέλμα και πιέζει τις Εθνικές Κυβερνήσεις να ολοκληρώσουν συμπεφωνημένες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις.

Ο Πρόεδρος της Commission José Manuel BARROSO ομιλών προσφάτως ενώπιον του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο Στρασβούργο με στόχο την οικονομική ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα της Ε.Ε., προέταξε το «σύνθημα»: «Ευημερία, Αλληλεγγύη και Ασφάλεια» και υπεγράμμισε, μεταξύ άλλων, ότι το «status quo δεν είναι επιλογή μας, πρέπει να αποφασίσουμε μία θαρραλέα αλλαγή» κ.ά.

Πέραν αυτών, η «φιλοσοφία» της Commission κατ' αυτάς είναι αντίθετη με μεγάλες νομοθετικές πρωτοβουλίες, (δεδομένου, ότι αφ' ενός αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην «αυτορρύθμιση», και αφ' ετέρου προτάσσει την ανάγκη εφαρμογής της υπάρχουσας νομοθεσίας), εκτιμά, ότι ο ευρωπαϊκός προϋπολογισμός πρέπει να χρησιμοποιείται μόνον στις περιπτώσεις εκείνες, κατά τις οποίες προσφέρει μία καλλίτερη προστιθέμενη αξία από τις δαπάνες, οι οποίες καταγράφονται σε εθνικό επίπεδο, θεωρεί αναγκαία την βελτίωση της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων κ.ά.

Σημειώνεται, ότι τα «παλαιά» Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ταλανίζονται, από χρόνια προβλήματα, όπως η «χαμηλή» ανταγωνιστικότητα, ελλείμματα, προβληματικές αγορές εργασίας κ.ά., ενώ τα νέα Μέλη είναι εν πολλοίς ανέτοιμα να προβούν σε διαρθρωτικές αλλαγές, προσβλέπουν ως σανίδα σωτηρίας προς τα κοινοτικά κονδύλια, έχουν ελλείμματα μεγαλύτερα εκείνων, τα οποία προβλέπει το ισχύον Σύμφωνο Σταθερότητας (έξι Χώρες) και όλα τα Μέλη «καταγράφουν» συρρικνωμένες εξαγωγές, λόγω της συνεχιζόμενης θεαματικής ανατίμησης του Ευρώ.

7. Βλ. Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: *Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. Τόμ. Α', Γ' έκδ. 2003. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ: *Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Συνθήκη για την θέσπιση του Συντάγματος της Ευρώπης*. Ρώμη, 29 Οκτωβρίου 2004. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ: *ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ, ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ*. Τ.32/2003, Αθήνα, σελ. 1 επόμ.

8. Βλ. Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: *Θεσμικό Πλαίσιο Περιφερειακής Ανάπτυξης* Τ. Α', Β', έκδ. 2004, σελ. 127.

Β. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ, ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ, ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Α. Γενική προσέγγιση

Η διεθνής πρακτική έχει καταδείξει, ότι η επιδίωξη της ανάπτυξης και της εν συνεχεία «κατάκτησής της», αποτελεί πρώτιστο μέλημα όλων των Κυβερνήσεων, οι οποίες επιστρατεύουν προς τούτο ανεξαρτήτως ιδεολογιών και εποχών σειρά στρατηγικών, πολιτικών, μέσων, εργαλείων κ.ά.

Ενίοτε η επιδίωξη επίτευξης της ανάπτυξης δεν περιορίζεται εντός εθνικών συνόρων μόνον, αλλ' εκτείνεται και εκτός αυτών για σειρά ποικίλων λόγων, όπως π.χ. τυχόν διεθνείς υποχρεώσεις, πρόσφορο έδαφος άντλησης μεγάλων κερδών, αδήριτη συγκυρία, άσκηση Οικονομικής Διπλωματίας¹ κ.ά.

Εκ των διαθέσιμων στοιχείων και της τρέχουσας πρακτικής προκύπτει, ότι σε σχέση με την Ελλάδα, πέραν των οίων δήποτε ενδογενών παραγόντων, οι οποίοι οριοθετούν την υπ' αυτής άσκηση Οικονομικής Πολιτικής, υπάρχουν και εξωγενείς παράγοντες, οι οποίοι επηρεάζουν σε μικρό ή μεγάλο β' ιθμό, και ανεξαρτήτως των προθέσεών της, τις δυνατότητές της και τις επιλογές της περί το εν γένει πράττειν εντός και εκτός των συνόρων της.²

Υπ' αυτήν την έννοια δεν πρέπει να αγνοείται το γεγονός, ότι ισχυρά κέντρα, θεσμικά (π.χ. Ο.Η.Ε.) ή μη θεσμικά, (π.χ. Μεγάλες Χώρες, Πολυεθνικές Επιχειρήσεις), Οικονομικές Ενώσεις (π.χ. Ευρωπαϊκή Ένωση), Στρατιωτικοί Οργανισμοί (π.χ. ΝΑΤΟ) ή η Διεθνής Συγκυρία (π.χ. πρόσφατα πολεμικά γεγονότα, ισοτιμίες νομισμάτων, τιμή πετρελαίου), διαμορφώνουν τις προϋποθέσεις, εάν όχι και την δυνατότητα, μία Χώρα, όπως η Ελλάδα, να επιχειρεί αυτή η ίδια, (ή να διευκολύνει υπηκόους της προς τούτο), δραστηριότητες οικονομικού χαρακτήρος τόσο εντός του εδάφους της, όσο και εκτός αυτού σε διάφορες Χώρες.

Εξυπακούεται, ότι η γνώση της φύσης αυτών των εξωγενών παραγόντων κρίνεται λειτουργική και αναγκαία, και εξ άλλης πλευράς, συνιστά *condicio sine qua non* του όλου εγχειρήματος οικονομικής υφής.

Β. Επί μέρους χαρακτηριστικά μεγέθη της Ελληνικής Οικονομίας

Βάσει επισήμων στοιχείων η ελληνική οικονομία ενεφάνισε κατά το λήξαν έτος την ακόλουθη εικόνα (ενδεικτική αναφορά):³

1. Βλ. και Πρακτικά Βουλής: Συνεδρίαση ΡΔ' της 13ης Μαρτίου 2002.

2. Προσφάτως ο αρμόδιος Υφυπουργός Εξωτερικών ανακοίνωσε την πρόθεση της Ελληνικής Κυβέρνησης, να εκδώσει δύο Προεδρικά Διατάγματα με ρυθμίσεις στοχεύουσες στην διευκόλυνση της άσκησης Οικονομικής Πολιτικής υπό της Πολιτείας σε συνεργασία με τους Επιχειρηματίες.

Υπό έποψη γεωγραφικού προσανατολισμού των νέων δράσεων προτάσσονται οι περιοχές των Βαλκανίων, των Μεσογειακών Χωρών, της Ρωσίας, της Κίνας, της Τουρκίας κ.ά.

Στον σχεδιασμό των νέων δράσεων «θα εμπλακούν», υπό διάφορες μορφές, ο Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών, ο Σύνδεσμος Βιομηχανιών Βορείου Ελλάδος, τα Επιμελητήρια κ.ά.

3. Βλ. γενικώς: Τράπεζα της Ελλάδος/Ευρωσύστημα: Έκθεση του Διοικητή για το έτος 2006. Αθήναι, 2007, σελ. 32 επόμε. Βλ. επίσης, εφημερ. ΗΜΕΡΗΣΙΑ (των Αθηνών) της 24ης Απριλίου 2007.

- Ο ρυθμός ανάπτυξης (rate of growth) της ελληνικής οικονομίας⁴ επιταχύνθηκε το 2006: το ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 4,3% έναντι 3,7% το 2005. Η εγχώρια ζήτηση ήταν ο κύριος προωθητικός παράγοντας αυτής της ανόδου, ενώ η μεταβολή του πραγματικού εξωτερικού ισοζυγίου είχε αρνητική συμβολή στο ρυθμό ανόδου του ΑΕΠ.

- Η ελληνική οικονομία ήταν το 2006 -μαζί με εκείνες της Ιρλανδίας, της Φινλανδίας και του Λουξεμβούργου- μία από τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες οικονομίες μεταξύ των 15 και πλέον ανεπτυγμένων Χωρών-Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- Η δημόσια κατανάλωση⁵ αυξήθηκε το 2006 κατά 0,6% έναντι 1,0% το 2005. Η άνοδος αυτή αποδίδεται κυρίως στην αύξηση της απασχόλησης στον Δημόσιο Τομέα.

- Οι συνολικές ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου σημείωσαν ρυθμό ανόδου 12,7% μετά την ελαφρά κάμψη, που είχαν καταγράψει το 2005 κυρίως λόγω της δραστηκής περικοπής των δημοσίων επενδύσεων⁶ στο πλαίσιο της δημοσιονομικής προσαρμογής. Το 2006 οι δημόσιες επενδύσεις αυξήθηκαν κατά 7,6%, ενώ ο ρυθμός ανόδου των επιχειρηματικών επενδύσεων επιταχύνθηκε σε 8,6%, (από 1,5% το 2005). Στην ανάληψη νέων επενδυτικών πρωτοβουλιών καθοριστικό ρόλο έπαιξαν η ευνοϊκή χρηματοοικονομική κατάσταση ωρισμένων επιχειρήσεων, η ικανοποιητική κερδοφορία συγκεκριμένων δυναμικών κλάδων της οικονομίας, καθώς και η δυνατότητα χρηματοδότησης από το τραπεζικό σύστημα.

- Οι επενδύσεις σε κατοικίες σημείωσαν ρυθμό ανόδου 32,3%. Η άνοδος αυτή συνδέεται ευθέως με την προαναγγελία φορολογικών και διοικητικών ρυθμίσεων (επιβολή ΦΠΑ στις νεόδμητες οικοδομές, αναπροσαρμογή των αντικειμενικών αξιών).

- Ο υψηλός ρυθμός ανόδου της ιδιωτικής κατανάλωσης και η έντονη επενδυτική δραστηριότητα στον επιχειρηματικό τομέα είχαν ως αποτέλεσμα την ανάκαμψη των εισαγωγών αγαθών και υπηρεσιών (ρυθμός ανόδου 9,8%).

4. Είναι ο ρυθμός μεταβολής του εθνικού προϊόντος σε σταθερές τιμές οικονομικής ανάπτυξης. Καταδεικνύει την μεταβολή της συνολικής παραγωγής αγαθών.

5. Δημόσια κατανάλωση (public consumption, public spending). Η κατανάλωση είναι το αποτέλεσμα, αλλά και το τελευταίο στάδιο όλης της παραγωγικής διαδικασίας: παραγωγή, διανομή, κατανάλωση. Κατά Keynes είναι συνάρτηση με τις ακόλουθες ερμηνευτικές μεταβλητές: το ύψος του εισοδήματος, των τιμών, της φορολογίας και της ροπής για κατανάλωση ή αποταμίευση. Η δημόσια κατανάλωση είναι το κόστος των παρεχόμενων δημοσίων αγαθών.

6. Βλ. Φ. ΜΠΡΙΣΤΟΓΙΑΝΝΗ-ΚΑΡΛΟΥ: Δημόσιες επενδύσεις: η έννοια του όρου: προανατολισμοί και οριοθετήσεις. Η νομοθετική προσέγγιση. Αναγκαιότητα ή πολιτική επιλογή. ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ, ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ. Τ. 46/2006, σελ. 102 επόμε.

- Ο ρυθμός αύξησης των εξαγωγών αγαθών σε σταθερές τιμές επιταχύνθηκε και ανήλθε σε 11% (από 8,2% το 2005) και υπερέβη το ρυθμό ανόδου της διεθνούς ζήτησης, με συνέπεια να αυξηθεί το μερίδιο αγοράς των ελληνικών εξαγωγών.

- Κλάδοι, όπως οι τηλεπικοινωνίες, η διαχείριση ακίνητης περιουσίας και το εμπόριο είχαν ικανοποιητικές επιδόσεις. Αντιθέτως, η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία της γεωργίας (σε σταθερές τιμές) μειώθηκε κατά 8,4%.

- Η άνοδος της οικονομικής δραστηριότητας το 2006 είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση της απασχόλησης κατά 1,9% (στοιχεία της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού) και μείωση του ποσοστού ανεργίας σε 8,9% (από 9,9% το 2005).

Ο μέσος ετήσιος πληθωρισμός υπεχώρησε κατά το 2006 στο 3,3%, από 3,5% το 2005, βάσει του Εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή.

- Το 2006 το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, με βάση την στατιστική του ισοζυγίου πληρωμών της Τράπεζας της Ελλάδος, αυξήθηκε και διαμορφώθηκε στο 12,1% του ΑΕΠ από το ήδη υψηλό επίπεδο του 8,1% του ΑΕΠ το 2005 και του 7,4% του ΑΕΠ κατά μέσον όρο την πενταετία 2001-2005.

- Η αύξηση του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών το 2006 οφείλεται εν μέρει σε ειδικούς παράγοντες: κατά 29,6% στην άνοδο των καθαρών πληρωμών για αγορές πλοίων, κατά 23,6% στην αύξηση του ελλείμματος του ισοζυγίου καυσίμων και κατά 15,7% στην άνοδο των καθαρών πληρωμών τόκων.

- Η διεύρυνση του ελλείμματος περιορίζει τον ρυθμό ανάπτυξης, δεδομένου, ότι περίπου τα 3/4 του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, χρηματοδοτούνται μέσω εξωτερικού δανεισμού.

- Το ακαθάριστο χρέος του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα έχει αυξηθεί και υπερέβη το 125% του ΑΕΠ το 2006.

- Η μείωση του ελλείμματος της γενικής Κυβέρνησης προήλθε κυρίως από τον κρατικό προϋπολογισμό, το έλλειμμα του οποίου μειώθηκε κατά 1,9% εκατοστιαία μονάδα του ΑΕΠ. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται πρωτίστως στην καλή πορεία των εσόδων, τόσο του τακτικού προϋπολογισμού, όσο και του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων, στην συγκράτηση των δαπανών του τακτικού προϋπολογισμού περίπου στα όρια των προβλέψεων του προϋπολογισμού, καθώς και στην περικοπή των δαπανών δημοσίων επενδύσεων.

- Γενική διαπίστωση είναι, ότι η ελληνική οικονομία αντιμετωπίζει «έλλειμμα ανταγωνιστικότητας»⁷ και ότι δεν έχει κατορθώσει να επωφεληθεί

7. Σχετικές απόψεις καταγράφει σε Έκθεσή του (2007) και το Ελβετικό Ινστιτούτο Ανάπτυξης του Μάνατζμεντ (IMD), βάσει στοιχείων του οποίου επί 55 εξετασθεισών Χωρών (ανεπτυγμένων και υπό ανάπτυξη), η Ελλάδα κατέχει την 36η θέση. Κατά το IMD τον πυρήνα των προβλημάτων της ελληνικής οικονομίας, υπό έμφση ανταγωνιστικότητας, συνιστούν η έκταση της φοροδιαφυγής, η παραοικονομία, η γραφειοκρατία κ.ά.

στον απαιτούμενο βαθμό από τις ευκαιρίες, τις οποίες δημιουργεί η παραγωγομοποίηση των αγορών.

- Η αναμενομένη έξοδος της ελληνικής οικονομίας από την επιτήρηση της Ε.Ε. ενδέχεται να δημιουργήσει νέες, ίσως ευνοϊκότερες προοπτικές ανάπτυξης.

Γ. ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΙΣΧΥΟΣ: ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΑΥΤΩΝ

Α. Γενική προσέγγιση

Η διεθνής πρακτική επικαλείται σειρά παραγόντων, οι οποίοι οδηγούν στην πρόσκτηση και στην διατήρηση σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο και υπό δεδομένες συνθήκες πλεονεκτημάτων, συνιστώντων την έννοια της εθνικής ισχύος.

Mutatis mutandis, πέραν των εξ αντικειμένου δεδομένων, π.χ. γεωγραφική θέση, έκταση, μέγεθος πληθυσμού, φυσικοί πόροι κ.ά., παράγοντες «παραγωγοί» εθνικής ισχύος αποβαίνουν οι καλές διεθνείς σχέσεις της Χώρας, οι ισχυρές Ένοπλες Δυνάμεις της, η αρτίως λειτουργούσα Διοίκηση της, το σταθερό πολιτικό της σύστημα, το αποτελεσματικό εκπαιδευτικό της σύστημα, το άρτιο πλέγμα εσωτερικού δικαίου και άλλοι, της οικονομίας βεβαίως περιλαμβανομένης.

Επί του τελευταίου σημειώνονται τα ακόλουθα:

Η οικονομία, υγιώς, καλώς, συννόμως και παραγωγικώς λειτουργούσα, καθίσταται αφ' εαυτής παράγων εθνικής ισχύος, (ενδεικτική αναφορά), δεδομένου ότι:

Αξιοποιεί πλουτοπαραγωγικές πηγές της Χώρας.

Παράγει αγαθά καλύπτοντα εσωτερικές ανάγκες και προς εξαγωγή.

Δημιουργεί θέσεις απασχόλησης.

Προσπορίζει φόρους στο Κράτος.

«Παράγει» ευημερία.

Εάν όλα βαίνουν καλώς, μία εκ των καλών συνεπειών του πράγματος είναι η προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων των οποίων η σημασία είναι ιδιαίτερη, διότι:

Η παρουσία των άμεσων ξένων επενδύσεων συνεφέλλεται¹ σειρά σημαντικών ωφελημάτων για τις τοπικές εθνικές οικονομίες, όπως π.χ.:

- Συνιστά κατ' αρχήν μία ροή μέσων ιδιαιτέρως χρήσιμων για την εν γένει οικονομική και βιομηχανική ανάπτυξη της Χώρας υποδοχής.

1. Βλ. και Β. ΔΕΛΗΘΕΟΥ: *Το νομικό καθεστώς προστασίας ξένων κεφαλαίων και επενδύσεων αναπτυξιακού χαρακτήρα στην Ελλάδα*. Αθήνα, 1996, σελ. 61 επόμ. Βλ., ακόμη Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ, Β. ΔΕΛΗΘΕΟΥ: *Οι ελληνικές ιδιωτικές επενδύσεις σε Χώρες των Βαλκανίων και το Ε.Σ.Ο.Α.Β*. Αθήνα, 2005, σελ. 35 επόμ. Βλ. ακόμη: Const. GE. ATHANASOPOULOS. Vas. DELITHEOU: *Globalization and profits in the Balkans*. THE BRIDGE, INTERNATIONAL HERALD TRIBUNE, 12 August 2006, p.58-61.

- Διευκολύνει την εισαγωγή νέας (και υψηλής μερικές φορές) τεχνολογίας στην Χώρα υποδοχής της επένδυσης.

- Υποβοηθά την αξιοποίηση και εκπαίδευση του εγχωρίου Εργατικού Δυναμικού και παρέχει υπό προϋποθέσεις νέες ευκαιρίες απασχόλησης, αλλά και περαιτέρω εξειδίκευσης.

- Εισάγει μαζί της νέα συστήματα διαχείρισης (gestion) και νέες εμπειρίες στον εμπορικό τομέα.

- Λειτουργεί (υπό προϋποθέσεις) ως «ανανεωτής» των εγχωρίων δομών (novateur de structures), και οδηγεί υπό προϋποθέσεις στην εξυγίανση και των εγχωρίων κλάδων βιομηχανικής και βιοτεχνικής δραστηριότητας.

- Προωθεί (ενίοτε) την περιφερειακή ανάπτυξη της Χώρας υποδοχής, εφ' όσον βεβαίως η εγκαθίδρυση και η εγκατάσταση της ξένης επένδυσης θα γίνεται στις περιοχές της Χώρας, που «υστερούν» οικονομικώς.

- Συμβάλλει, ενδεχομένως, στην βραχυχρόνια ή και μακροχρόνια βελτίωση του ισοζυγίου πληρωμών της Χώρας υποδοχής.

- «Ελαχιστοποιεί», υπό ποικίλες και πολλές βεβαίως προϋποθέσεις, την προσφυγή της Χώρας υποδοχής στην εγχώρια κεφαλαιαγορά.

- Μερικές φορές λειτουργεί και ως παράγων ανεξαρτητοποίησης από διάφορα κέντρα οικονομικής, βιομηχανικής, εμπορικής κ.λ. εξάρτησης.

Έτσι, κάτω από διάφορες μορφές και ποικίλες βεβαίως προϋποθέσεις, η μη λεόντεια ιδιωτική εξωτερική επένδυση διαδραματίζει στην εποχή μας ένα ρόλο ιδιαίτερος σημαντικό για την γενικότερη ανάπτυξη, όχι μόνο της Χώρας υποδοχής, αλλά ίσως και της Χώρας προέλευσης ή και της ευρύτερης γεωγραφικής περιοχής της μίας ή της άλλης «εμπλεκόμενης» Χώρας.

Όλα αυτά βεβαίως δεν «λειτουργούν» πάντοτε και μάλιστα «σωρευτικώς», δεδομένου, ότι πρέπει να θεωρηθεί μάλλον σπάνια η περίπτωση κατά την οποία μία (άμεση) ξένη επένδυση αποτελεί αφ' εαυτής μόνον «ευλογία Θεού» για την Χώρα υποδοχής, άνευ δυσμενών επιπτώσεων.

Υπενθυμίζεται εδώ, ότι κατά περιόδους οι (άμεσες) ξένες επενδύσεις θεωρήθηκαν από τους μεν ως θείο δώρο εξ ουρανού και από τους δε ως η καταστροφή της ελληνικής οικονομίας. Οι ως άνω επισημάνσεις επιβεβαιώθηκαν κατά περιόδους και υπό σειράς ειδικών Ερευνών, τόσο υπό Συλλογικών Μηχανισμών, όσο και υπό Μεμονωμένων Ερευνητών².

2. Ενδεικτικώς αναφέρεται Έρευνα εντός του πλαισίου του SOUTH EASTERN EUROPEAN CO-OPERATIVE INITIATIVE, του Συνδέσμου Βιομηχανιών Βορείου Ελλάδος, 2001. Μεταξύ των ερευνηθέντων πεδίων περιλαμβάνεται και εκείνο των εν τη πράξει κυρίως λειτουργούντων, αντικινήτρων όπως αδιαφάνεια, μη σύνομες δράσεις, αιτελείς διοικητικές ρυθμίσεις κ.ά..

Δ. Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ «ΕΠΙΤΡΕΠΕΙ» ΤΗΝ «ΜΕΤΑΣΤΑΣΗ» ΤΗΣ ΣΕ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑ ΕΘΝΙΚΗΣ ΙΣΧΥΟΣ;

Η Ελλάδα της σήμερα, τέως (έως προσφάτως) Πρόεδρος Μέλος του Ο.Η.Ε., πλήρες και ισότιμο Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Μέλος του Ν.Α.Τ.Ο., Μέλος της Δυτικοευρωπαϊκής Ένωσης, με «εθνικό» νόμισμα το νόμισμα της Ε.Ε., το ΕΥΡΩ, μία εκ των 25 πλουσιότερων Χωρών του κόσμου με ΑΕΠ 247.000.000.000 ΕΥΡΩ, 23.104 κατά κεφαλήν, γειτνιάζουσα με τις Χώρες της Βαλκανικής, συνιστώσες την, εξ άλλης πλευράς, «ενδοχώρα» της και υπολειπόμενες οικονομικώς εκείνης, ευρίσκεται σε «δεσπόζουσα» θέση και διαθέτει πολλές οικονομικές δυνατότητες.

Κατά την περίοδο αυτή εκτιμάται, ότι πέραν των άλλων, η Ελλάδα διαθέτει μία σειρά «συγκριτικών» εν σχέσει με άλλες Χώρες πλεονεκτημάτων στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής και Νότιας Ευρώπης, όπως την άσκηση εμπορίου, την παροχή χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, την δυνατότητα παρέμβασής της στον χώρο της ενέργειας κ.ά..

Μάλιστα επί του τελευταίου σημείου επισημαίνεται, ότι η Ελλάδα ευρίσκεται στο επίκεντρο της διαμόρφωσης της ενιαίας αγοράς ενέργειας της περιοχής της Ανατολικής και Νότιας Ευρώπης (ECSEE), (συντονισμός και ενοποίηση των αγορών ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου), η οποία χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Στην διαδικασία αυτή συντονισμού, υπό Γραφείου εδρεύοντος στην Αθήνα, μετέχουν η Αλβανία, η Βοσνία-Ερζεγοβίνη, η Βουλγαρία, η FURUM, η Κροατία, η Ρουμανία, η Σερβία-Μαυροβούνιο, η Σλοβενία και η Τουρκία, αλλά και η Αυστρία, η οποία υποστηρίζει τεχνικώς το όλο εγχείρημα και η Ιταλία.

Εξ άλλης πλευράς εκτιμάται, ότι η Ελλάδα δύναται να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο ως συνεκτικός κρίκος στην ολοκλήρωση μεγάλων ενεργειακών δικτύων, π.χ. με την αξιοποίηση των κοιτασμάτων πετρελαίων της Θάσου, με την υπογραφή της συμφωνίας Ρωσίας/Βουλγαρίας/Ελλάδας για τον αγωγό Μπουργκάς-Αλεξανδρούπολης κ.ά., συμφωνία η οποία θα «αναδείξει» την Ρωσία ως τον «άλλο» διεθνή ενεργειακό πόλο στην ευρύτερη περιοχή, σε σχέση με την Μέση Ανατολή.

Ανεξαρτήτως του γεγονότος, ότι εν συγκρίσει με άλλες Χώρες Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης η Ελλάδα φαίνεται «δυσπραγούσα» σε ωρισμένους τομείς, η τρέχουσα κατάστασή της δεν «λειτουργεί» αποτρεπτικώς για οικονομικές δραστηριότητες εντός και εκτός των συνόρων της, ιδίως προς Βορράν, με ό,τι αυτό συνεφέλλεται.

Επί του τελευταίου σημείου επισημαίνονται οι κίνδυνοι, οι οποίοι εμπεριέχονται σε ελληνικές επενδυτικές δραστηριότητες, ιδίως στις βόρειες διασυνοριακές περιοχές.

Επ' αυτού, βάσει πρόσφατων στοιχείων, αναφέρεται, ότι «η μετανάστευση» ελληνικών επιχειρήσεων ιδίως κλωστοϋφαντουργικών, σε γειτονικές Χώρες, λόγω του χαμηλού εργατικού κόστους σ' αυτές, τείνει να προσλάβει σημαντικές διαστάσεις, ενώ αυξάνεται ο αριθμός των επιχειρήσεων, οι οποίες πτωχεύουν ή αναστέλλουν την λειτουργία τους, και εξ άλλων κρίσιμων λόγων βεβαίως, και κατ' επέκταση ο αριθμός ανέργων.

Βάσει στοιχείων Ιδιωτικών Ερευνών και του Παρατηρητηρίου Απασχόλησης οι επιχειρήσεις της Βορείου Ελλάδος, ανεξαρτήτως κλάδου δραστηριότητας και μεγέθους, οι οποίες ανέστειλαν εξ οίας δήποτε αιτίας την λειτουργία τους κατά το έτος 2004 ανήλθαν σε 3.271 και ο αριθμός των ανέργων σε 23.295.

Παρά ταύτα, η αισιόδοξη προσέγγιση, ότι η απόβαση Ελληνικών επιχειρήσεων στις Βαλκανικές Χώρες θα είναι επωφελής και για τον Ελλαδικό χώρο με τον επαναπατρισμό κεφαλαίων, κερδών, νέας τεχνογνωσίας και δραστηριοποίησης σε νέους τομείς φαίνεται, ότι «κερδίζει» Οπαδούς και μεταξύ των επιχειρηματικών Δρώντων¹.

Η αισιόδοξη προσέγγιση επικαλείται την διεύρυνση της ελληνικής επιχειρηματικής δραστηριότητας εκτός εθνικών συνόρων, την δυνατότητα σύναψης στρατηγικής σημασίας επιχειρηματικών συμφωνιών με αλλοδαπές πολυεθνικές και άλλες μονάδες, την άμεση ή έμμεση διευκόλυνση των ελληνικών εξαγωγών, την αξιοποίηση των υφισταμένων στην Ελλάδα υποδομών, Μηχανισμών και Υπηρεσιών κ.ά..

Μεταξύ των τελευταίων συγκαταλέγονται:

Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Ανασυγκρότησης των Βαλκανίων, Θεσσαλονίκη.

Το Γραφείο Επιχειρηματικής Στήριξης του SOUTH EASTERN EUROPEAN COOPERATIVE INITIATIVE, Θεσσαλονίκη.

Το γε νυν έχον, η παρούσα κατάσταση της ελληνικής οικονομίας, επιτρέπει στην Ελλάδα να ενθαρρύνει την ευρωπαϊκή προοπτική όλων των Χωρών της Βαλκανικής ποικιλοτρόπως και να εργάζεται προς την κατεύθυνση οι γειτονικές Χώρες να προχωρήσουν σε αλλαγές και μεταρρυθμίσεις, επί σκοπώ αποδοχής της διεθνούς νομιμότητας, εγκατελείπουσες αλυσιτελείς και αδόκιμες πρακτικές του παρελθόντος.

Είναι προφανές, ότι η ενίσχυση αναπτυσσόμενων Χωρών στην περιοχή μας συμβάλλει, όχι μόνο στην αναβάθμιση των υποδομών, όχι μόνο στην ενίσχυση της οικονομικής σταθερότητας, αλλά και στην εδραίωση της δη-

1. Βλ. σχετικές απόψεις του Σ.Β.Β.Ε., όπως αυτές καταγράφονται σε σχεπικά εκτενές άρθρο. Δ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ: Οι Ελληνικές Επενδύσεις στα Βαλκάνια. ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ. Τ.3/2001. Αθήνα, 2001, σελ. 116. Ταυτόσημη θέση εκφράζει και η νέα Διοίκηση του ίδιου Συνδέσμου (2007).

μοκρατίας, της ασφάλειας και της ειρήνης. Η ένταξη στην Ε.Ε. Χωρών των Βαλκανίων είναι καθοριστικός παράγων για την επίτευξη των στόχων της δημοκρατίας και της ειρήνης, της ανάπτυξης και της ευημερίας, στοιχεία που καταδεικνύουν και τα συμπεράσματα της Διεθνούς Επιτροπής για τα Βαλκάνια, γνωστής ως Επιτροπής Amato.

Εξ άλλης πλευράς σημειώνεται, ότι την τελευταία πενταετία (2000-2006), οι χρηματοδοτήσεις της ΕΤΕπ στην Ελλάδα έχουν ανέλθει συνολικά σε 8.000.000.000, Ευρώ, γεγονός το οποίο αποδεικνύει την ισχυρή βούληση της Τράπεζας να υποστηρίξει την οικονομική ανάπτυξη, την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση της Χώρας και την δραστηριοποίησή της στην ευρύτερη περιοχή.

Λόγω της εξ υποκειμένου σχετικής οικονομικής της δυνατότητας η Ελλάδα έχει υπογράψει ήδη με πρωτοβουλία της 14 ειδικότερες Συμφωνίες Συνεργασίας με την Αλβανία, 8 με την Βοσνία/Ερζεγοβίνη, 9 με την Βουλγαρία, 8 με την Κροατία, 5 με την ΠΓΔΜ, 7 με την Σερβία/Μαυροβούνιο, 6 με την Ρουμανία.

Ήδη, και παρά τις αναπόφευκτες δυσχέρειες, ως εκ της φύσεως του όλου εγχειρήματος, οι Ελληνικές ιδιωτικές επενδύσεις:

Αντιπροσωπεύουν στην Αλβανία το 27% του συνόλου των άμεσων ξένων επενδύσεων.

Ανήλθαν στην Βοσνία/Ερζεγοβίνη κατά την τελευταία δεκαετία σε 1.000.000.000 Ευρώ.

Ανέρχονται στην Σερβία και στο Μαυροβούνιο σε 720.000.000 Ευρώ, το δε επενδυμένο κεφάλαιο ελληνικής προέλευσης σε 1.200.000.000 Ευρώ.

Ανέρχονται στην Κροατία σε 1.300.000.000 δολλ. Η.Π.Α..

Η Ελλάδα κατέχει στην Π.Γ.Δ.Μ. την πρώτη θέση μεταξύ των ξένων επενδύσεων με κεφάλαια ύψους 700.000.000 Ευρώ και την δημιουργία 9.000 θέσεων απασχόλησης.

Καταλαμβάνουν στην Ρουμανία την πέμπτη θέση μεταξύ των ξένων επενδύσεων.

Αιχμή του δόρατος εν προκειμένω αποτέλεσαν οι Τράπεζες, τόσο οι Ελληνικές (εξ Ελλάδος), όσο και οι καθ' έκαστον προεκτάσεις τους στις εξεταζόμενες χώρες, εν συνδυασμό ενίοτε με την Παρευξείνια Τράπεζα.

Πέραν όλων αυτών, ισχυροτάτη απόδειξη του γεγονότος ότι η ελληνική οικονομία έχει πλέον «μεταστεί» στην κατηγορία των παράγοντων οι οποίοι «παράγουν» εθνική ισχύ, αποτελούν, τόσο η ειδική νομοθεσία για ενίσχυση ελληνικών ιδιωτικών επενδύσεων εκτός Ελλάδος,² όσο και το Ελληνικό Σχέδιο Οικονομικής Ανασυγκρότησης των Βαλκανίων (Ε.Σ.Ο.Α.Β.).

2. Βλ. υποσ. υπ' αριθ. 8, σελ. 5 της ανά χείρας έκδοσης.

α. Ε.Σ.Ο.Α.Β.: Γενική προσέγγιση

Η Ελλάδα, πέραν των άλλων «περιφερειακών» δράσεών της, όπως π.χ. η συμμετοχή της στον «Μηχανισμό για τις επενδύσεις και την Εταιρική Σχέση Ευρώπης-Μεσογείου» (F.E.M.I.P.), (Χρηματοδοτικού Οργάνου της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων)³, υλοποιούσα τις κατευθυντήριες οδηγίες της Επιτροπής Αναπτυξιακής Συνεργασίας (Development Assistance Committee, D.A.C.) του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης, της οποίας κατέστη Μέλος στο έτος 1999, σχετικές ρυθμίσεις περί των σχέσεών της με τα Κράτη της περιοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και σχετικές δεσμεύσεις της εντός του πλαισίου του Συμφώνου Σταθερότητας για την Νότια και Ανατολική Ευρώπη (Σεράγιεβο, 1999), κατήρτισε το έτος 2002 ειδικό σχετικό σχέδιο παρέμβασης, το Ελληνικό Σχέδιο Οικονομικής Ανασυγκρότησης των Βαλκανίων, Ε.Σ.Ο.Α.Β. (Ν.2966 της 28ης Μαρτίου 2002).

Με βάση αυτό το σχέδιο το Ελληνικό Δημόσιο δεσμεύεται να παράσχει οικονομική υποστήριξη στην Αλβανία, στην Βουλγαρία, στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γιουγκοσλαβίας, στην Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, στην Ρουμανία και στην Βοσνία - Ερζεγοβίνη, με στόχο την υποβοήθηση της εν γένει θεσμικής, οικονομικής και κοινωνικής ανασυγκρότησής τους.

Οι οίες δήποτε οικονομικές ενισχύσεις παρέχονται στον Δημόσιο Τομέα αυτών των Κρατών, σε επιχειρήσεις Δημόσιες ή Ιδιωτικές, σε Κοινωνικά Ιδρύματα και σε Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, εάν έχουν την έδρα τους εντός της επικρατείας των εν λόγω Χωρών ή δραστηριοποιούνται εντός αυτής.

Ως ειδικότεροι στόχοι αυτών των οικονομικών ενισχύσεων έχουν καθορισθεί η εμπέδωση του Κράτους Δικαίου, η στήριξη των Δημοκρατικών Θεσμών και ιδίως η συνεργασία μετά των Κοινοβουλίων, ο εκσυγχρονισμός της Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (καθ' ύλην και Τοπικής), ο εκσυγχρονισμός των υποδομών, η προώθηση των παραγωγικών δραστηριοτήτων κ.ά.

β. Η πρακτική διάσταση του εγχειρήματος

Με βάση τις διατάξεις του Ε.Σ.Ο.Α.Β. οι σχετικές προβλεπόμενες δραστηριότητες κατά Χώρα για την περίοδο 2002-2007 είναι οι ακόλουθες:

---

3. Βλ. εν εκτάσει: Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης: η Συνθήκη για την θέσπιση του Συντάγματος της Ευρώπης. Ρώμη, 29 Οκτωβρίου 2004, Αθήνα, Οκτώβριος 2004.

ΑΛΒΑΝΙΑ

Προβλέπεται χορήγηση ποσού 49.890.000 ΕΥΡΩ, ήτοι ποσοστό 15,45% του προϋπολογισμού του συνολικού Σχεδίου. Εκ του ποσού αυτού ποσοστό 20% προορίζεται για ιδιωτικές παραγωγικές επενδύσεις και 1% για εκτέλεση μικρών έργων.

ΒΟΣΝΙΑ-ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ

Προβλέπεται η χορήγηση ποσού 19.530.000 ΕΥΡΩ, εκ του οποίου ποσοστό 20% προορίζεται για ιδιωτικές παραγωγικές επενδύσεις και 1% για το Ταμείο Εκτέλεσης Μικρών Έργων.

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

Προβλέπεται η χορήγηση ποσού 54.290.000.

ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Προβλέπεται η χορήγηση ποσού 70.430.000 ΕΥΡΩ, εκ του οποίου ποσοστό 79% προορίζεται για την εκτέλεση έργων προτεινόμενων υπό της Ρουμανικής Κυβέρνησης, 20% για ιδιωτικές παραγωγικές επενδύσεις και 1% για το Ταμείο Εκτέλεσης Μικρών Έργων.

ΣΕΡΒΙΑ-ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟ

Προβλέπεται η χορήγηση ποσού 250.000.000 ΕΥΡΩ, εκ του οποίου 232.500.000 ΕΥΡΩ θα διατεθούν στην Δημοκρατία της Σερβίας και 17.500.000 ΕΥΡΩ στην Δημοκρατία Μαυροβουνίου.

Π.Γ.Δ.Μ.

Προβλέπεται η χορήγηση ποσού 74.840.000 ΕΥΡΩ.

Βάσει αυτών των στοιχείων η Σερβία και το Μαυροβούνιο απορροφούν συνολικώς 250.000.000 ΕΥΡΩ και ακολουθούν η Π.Γ.Δ.Μ. με 74.840.000 και η Ρουμανία με 70.430.000.

Υπό το καθεστώς της ούτω πως διαμορφωθείς κατάστασης επί του θέματος της οικονομικής απόβασης, τόσο του Ελληνικού Κράτους, όσο και Ελλήνων Επιχειρηματιών σε Χώρες της Βαλκανικής, γεννάται το ερώτημα εάν τα αναμενόμενα εντός ή εκτός προγραμματισμένων ενεργειών και θετικών δράσεων, αποτελέσματα ήταν τα επιθυμητά, τόσο σε επίπεδο Κράτους, όσο και σε επίπεδο επί μέρους Ελλήνων Επιχειρηματιών, Φυσικών ή Νομικών Προσώπων ανεξαρτήτως⁴.

Με βάση τα διαθέσιμα εν γένει στοιχεία, την τρέχουσα διεθνή συγκυρία, το ατελές ή μη των ρυθμίσεων, συνταγματικών, νομοθετικών, διοι-

4. Σημειώνεται, ότι δεν έχει διερευνηθεί επαρκώς το θέμα της άσκησης επιρροής, υπό ξένων Επενδυτών, οι οποίοι δραστηριοποιούνται σε περισσότερες της μίας όμορες Χώρες, (όπως π.χ. οι Έλληνες) προς την κατεύθυνση συνεργασιών των Χωρών αυτών υπό διάφορες μορφές π.Χ. υπό την μορφή trade integration, δεδομένου, ότι οι Βαλκανικές Χώρες δεν είναι προς το παρόν Μέλη Οικονομικών Ενώσεων και επομένως έχουν την ευχέρεια σύμπτυξης συνεργασιών τέτοιας μορφής.

κητικών, το επαρκώς ή μη των διαθέσιμων πόρων, την επιθυμία ανάληψης ή μη επιχειρηματικών κινδύνων, την πλήρη ή μη ενημέρωση υπό του Κράτους Επιχειρηματιών δρώντων εκτός των συνόρων, το κερδοφόρο ή μη των αναληφθεισών δράσεων, το λυσιτελές ή μη δικαιοδοτικών ή μη μηχανισμών (π.χ. διαιτησίας), το βραχυχρόνιο ή μακροχρόνιο προσδοκώμενο όφελος, και άλλες παραμέτρους, η ειδικότερη αναφορά των οποίων παρέλκει, η απάντηση στο εν λόγω ερώτημα πρέπει να διαπνέεται υπό «ελαφράς» αισιοδοξίας εν σχέσει με τα επιτευχθέντα αποτελέσματα σε επίπεδο Ελληνικών εν γένει Εθνικών Συμπερόντων, δεδομένου, ότι πολλά θέματα, σχετιζόμενα με ενισχυόμενες υπό της Ελλάδος όμορες Χώρες, παραμένουν εισέτι «ανοικτά», και υπό «εντονωτέρας» αισιοδοξίας, εν σχέσει με οικονομικά επιτεύγματα και οφέλη, βραχυχρόνια ή μακροχρόνια, των επί μέρους Ελλήνων Επιχειρηματιών, οι οποίοι κατά την τρέχουσα πορεία των πραγμάτων φαίνεται, ότι θέτουν «εις εαυτούς» συνεχώς νέους στόχους περισσότερο υψιπετείς, επικινδυνώδεις και κερδοφόρους, δικαιώνοντες εν προκειμένω την άποψη του Έλληνα Φιλοσόφου: «Το μεν εν πράσσειν ακόρεστον έφν πάσι βροτοίσιν» (Αισχύλος, Αγαμέμνων, 1330-1).

Δι' εκείνους, τέλος, οι οποίοι αρέσκονται σε επικοδομητικούς επιλόγους, νομίζω, ότι παρά τις επί μέρους ενστάσεις, οι οποίες είναι δυνατόν να διατυπωθούν, και ευπρεπώς, και βασιμώς, και λογικώς, δεν είναι δυνατή η αναίρεση της πραγματικότητας: η ελληνική οικονομία εμφανίζει θετικές εξελίξεις, έχει τάσεις (και) εξωστρεφείς, κατέχει δεσπόζουσα θέση εντός της ευρύτερης περιοχής της Νότιας και Ανατολικής Ευρώπης και αποτελεί εκ των πραγμάτων εφελτήριο (και) για την επίτευξη, υπό προϋποθέσεις, (και) άλλων εθνικών στόχων.

Το κρίσιμο όμως (εσωτερικό της) διακύβευμα είναι εάν η Κυβέρνηση θα «τολμήσει» μία «ελάφρυνση» των φορολογικών βαρών των αδυνάτων κοινωνικών στρωμάτων, εάν θα αυξήσει το μέγεθος των κοινωνικών παροχών, εάν θα επιδιώξει την μείωση του δημοσίου χρέους και εάν θα οδηγήσει τελικώς με σειρά λυσιτελών μέτρων σε δικαιότερη κατανομή του παραγόμενου εθνικού πλούτου.

Το εγχείρημα είναι δυσχερές, οι διεθνείς συγκυρίες χαλεπές και οι καιροί δυστυχώς δεν περιμένουν⁵....

---

5. Το κείμενο αποδίδει μερικώς στοιχεία Εισήγησης του Συντάκτου του σε Επισημονική Ημερίδα, την οποία ωργάνωσε προσφάτως στην Αθήνα ο Σύνδεσμος Επιτελών Εθνικής Αμύνης (Πρόεδρος Δ.Σ. Α.Δ. ΣΙΑΤΕΡΛΗΣ, Υποστράτηγος ε.α., Γεν. Γραμμ. Α. ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗΣ, Υποστράτηγος ε.α.).